XXIV. évfolyam. Veszprém, 1916. március 19. 12. szám.

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanitóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A hadsereg és a gazdálkodó nép.

Akinek csak némi kis érzéke van a mezőgazdálkodás iránt s aki ismeri a mezőgazdaság jelentőségét ugy békés, mint háborus időben, szinte tágult kebellel olvashatta *Hazay* báró honvédelmi miniszternek legutóbb kibocsájtott rendeletét, amelyben azt teszi közismertté, hogy a hadvezetőséggel egyetértésben mily mértékben fogja a mezőgazdasági munkálatok elvégzésére a katonaságot ott, ahol szükséges rendelkezésre bocsájtani. Ebben a rendeletben valóban le van fektetve az a régóta ismert, de vajmi ritkán hangoztatott elv, hogy a magyar mezőgazdaság ügye a honvédelem ügye. A honvédőinek tehát erkölcsi kötelességük segitségére jönni a mostoha helyzetben levő mezőgazdaságnak.

Lényege a rendeletnek az, hogy minden olyan katona, akinek mezőgazda hivatása van és nincsen a legszélső harcoló fronton, a tavaszi és nyári gazdasági munkák végzésére igényt tarthat szabadságra, de csak ugy, ha önmaga is erkölcsi kötelességének tartja ezt a szabadságidőt kizárólag saját maga, falubeli gazdatársai, esetleg más falubeli gazdaember földjének megmivelésére forditani. Azt mondja tehát a miniszter, adok embert, sőt igásállatot is a föld megmiveléséhez, de föltétlenül szükséges, hogy ezek az emberek idejüket a nagy cél elérésére forditsák. Amelyik katona nem erre fogja felhasználni a szabadságát, azzal majd katonásan el is fognak bánni.

Itt van tehát a rendeletnek az a bizonyos sarokpontja, amely a rendeletnek értékét hihetetlenül nagyra tudja émelni. A földmivelés céljaira rendelkezésre bocsájtott munkáskezeket irányitani kell.

Ha a honvédelmi miniszternek módja volna minden katona mellé ugy a szakasz, mint a századparancsnokát odavezényelni, akkor több, mint bizonyos, hogy a mezőgazdasági munkák fennakadás nélkül folynának és a szabadságolt katona becsülettel el is végezné a maga munkáját, amiből nemcsak önmagának, de a köznek is nagy haszna van.

Arról van tehát szó, hogy a mezőgazdaság iránt nagy érzékkel biró hadvezetőség által olyan bőkezüséggel rendelkezésre bocsájtott munkaerő el ne fecséreltessék. S vajjon van-e erre mód?... Van igenis.

Egy korábban kibocsájtott kormányrendelet életre hivta a vármegyei, járási és helyi munkabizottságokat s ezeknek messzemenő jogot adott. Korlátlan beleszólást a mezőgazdasági munkák irányitásába. Bizonyos mértékig a gazdatársadalmi szervezeteket is felruházta ezzel a joggal a kormány. Csakis ezen munkabizottságok utján lehet katonai lovakat, hadifoglyokat kapni, egyszóval a kormány, amikor a hadsereg nélkülözhető erejét a mezőgazdaság szolgálatába állitotta, már eleve számitott arra, hogy a munkánál az irányitást a társadalom veszi a kezébe.

Most már tehát itt a legfőbb ideje, hogy ezek a bizottságok a kibocsájtott rendelet szellemében megkezdjék a munkájukat, nyissák ki a szemüket s ahol csak egy parányi bevetetlen vagy megmunkálatlan föld van, ne hagyják azt parlagon. Okos munkabeosztással arra törekedjenek, hogy minden gazda, de különösen azok, ahol igazán nincs itthonmaradt munkaerő, segitséget kapjon. A társadalom és a hadseregnek ez a közös együttműködése minden körülmények között meg fogja teremni a maga gyümölcseit.

A mi vármegyénkben a bizottságok meg is kezdték már működésüket. A foglyok szétosztása megtörtént, intézkedéseket foganatositottak az igás állatok kézhez juttatására is. Reméljük, hogy vármegyénk hazafias belátó közönsége méltányolja a helyzetet s legjobb lelkiismerettel eleget tesz a miniszteri rendelet intencióinak.

Áldd meg, aki tanitgatja...

Levelem jött... Odatartom
A tábortüz-fénynek.
Ugy olvasom: ... „Fiad már tud
Imádkozni érted.
Parányi két kis kacsóját
Kulcsolva — ha látnád —
Oly aranyos mig utánam
Mondja az imáját:

Jó Istenkém! Szépen kérlek,
Hallgasd meg imámat!
Védelmezd meg minden bajtól
Jó édes apámat.
És legyen a háborunak
Minél előbb vége,
Hadd jöhessen haza ujra
Családja körébe."

Régi nóta. — Amerre most
Magyar bakák járnak,
Nem aratás, lakodalma
Van ott a halálnak.

Éjjel-nappal dörg az ágyu
Vérre szomjas szája...
— A fiam tán most fogott az
Estéli imába. —

Pergőtüz, — a halál tánca
Háborus mesékben —
Aztán jön a szuronyroham
Vagy tiz egyvégtében.
Fegyvereknek gyilkos tüze,
Végül kézigránát...
— Az Isten tán most hallgatja
Kis fiam imáját. —

Durva szitkok, puskaagyak
Tompa zuhogása.
Halálhörgés. Sebesültek
Rémes jajgatása...
És ebben a vad tusában
Bajom mégse támad...
— A fiam tán most rebegi:
„Védd meg az apámat."

A harcizaj lassan elhal.
Csend borul a tájra,
Csak nagynéha egy-egy lövés
Vág a némaságba.
Pihen a sok fáradt harcos
Tábortüzek mellett
S nagy, névtelen hőseinkről
Bús mesék születnek.

Sok rózsaszin táborilap
Indul utra másnap.
„Hál' Isten jó egészségbe
Megvagyok még..." Tán csak
Én nem irok... Imádkozom
Szótlan s gondolatban
Kis falunk nagy templomában
Vagyok leborultan.

Az oltárkép Jézuskája
Mosolyogva néz le.
Sóhajba zárt imádságom
Száll felé az égbe:
„Hallgasd meg a fiacskámat
Ha imát mond értem
S áldd meg aki tanitgatja:
Az én feleségem."

NOVÁK PÁL.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. *Németbarnag* (Veszprém m.) fiókhitközségben lemondás folytán megüresedett róm. kath. kántortanitói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalmazás: két szoba, konyha, éléskamra, pince, gazdasági épületekkel és 599 □-öl kerttel. Képpénzfizetés 204 kor., 24 hl. rozs, lélekgabona 192 kor., tandíjkárpótlási államsegély 40 kor., 2 2000/1600 hold szántóföld 33·06 kor., stólajövedelem 10 kor., 2 m. hasábfa házhoz szállitva 100 kor., kálváriakaszálás joga 10 kor., borpénz fejében 86 kor., összesen 675·06 korona; a többi megfelelő államsegély. Kötelesség díjlevélben. Tanitás nyelv magyar, az istentisztelet alatt az ének német. Kántori próbával egybekötött választás *április 6-án*; utazási költség nem térittetik meg. Pályázni óhajtó okleveles férfitanitók kellően felszerelt kérvényeiket *április 4-ig* küldjék a vöröstói plébánia (u. p.) Nagyvázsony cimére.

Szent Vince-egyletünk.

Március hó 4-én tartottuk meg a szokásos évi elszámolási gyülésünket az 1915-ik évről. A gyülésen jelen voltak: dr. *Molnár* Dénes egyleti pénztáros, dr. *Csolnoky* Ferencné, dr. *Kőszeghy* Józsefné, özv. *Patzl* Jenőné, *Nagy* Ivánné köri elnökök; *Hübner* Károlyné, özv. dr. *Danderer* Jánosné, *Juraszek* Jánosné, özv. *Kálmán* Jánosné, özv. *Buday* Józsefné köri titkárok; *Csapó* Kálmánné belvárosi körelnök elutazott; *Pechl* Antalné cserháti és *Wetzel* Lajosné temetőhegyi elnökök betegség miatt voltak távol.

A nagy és hosszu világháboru óriási depresszziójával, az erők elvonásával, a kedélyek és lelkek lebilincselésével, az áldozatok és segitségek majdnem kizárólagos monopolizálásával, alig érintette a Szent Vince-egylet működési körét és a jó lelkek áldozatkészségét. Sőt bizonyos irányban a mult évi bevétel még felülmulta az 1914-iki bevételeket, amennyiben pénzbeli jövedelmünk 246·83 koronával nagyobb volt mint a megelőző évben.

A jótevők.

A legnagyobb hálával most is Ő Eminenciája, bibornok-püspökünk iránt tartozunk, aki ez évben is 3000 koronával segitette az egyletet. *Kránitz* Kálmán felsz. püspök adott 202 koronát, *Rosos* István kanonok 250 kor., dr. *Molnár* Dénes 100 kor., *Reiner* Gyula kanonok 500 korona, dr. *Csiszárik* János k.-prelatus 270, *Péller* Pál prelatus-kanonok 200, *Ádám* Iván kanonok 1000 koronát. A Szent László és Szent Antal perselyéből kaptunk 26·09+40·40=66·49 koronát. A főtdő Káptalan adott folyamodásokra a szegényeknek 958 koronát. Az összes évi jövedelem kitett (az időközi kamatokat és a mult évi maradványt is bele számitva) 10895·54 koronát.

Elszámolás.

Kiadtunk a hadbavonultak családjainak rögtöni segélyképen: 354 koronát; a többi szegények részére 2000 kenyérutalványra 600 koronát, 6139 lisztutalványra 1828·26 koronát, 3819 zsirutalványra 1144·70 koronát és 8300 bolti utalványra 2490 koronát. Az összes utalványszám kitett 20258 darabot, 6916·96 korona értékben. A hadbavonultak és lakbér segélyezésekkel együtt: 7945·95 korona az összeg. A következő 1916-ik évre marad tehát: 2949·58 korona. A segélyezések a városban a következő módon oszlottak szét. A belvárosi körre esik 1250 utalvány, a cserháti körre 2123, a vasártérire 400, a jeruzsálemhegyire 6485, a temetőhegyire 6000 és a csapószerire 4000 utalvány; összesen 20258.

A számadást átvizsgálták és helyesnek találták a kiküldött számvizsgáló hölgyek. Dr. Molnár Dénes apátkanonok, egyleti pénztárnok a felmentést megkapta. Egyuttal hálás köszönetet is szavazott neki a köri gyülés a pénztári vezetésért, valamint az iparosokkal való leszámitások és a maradék pénzek gondozásáért és gyümölcsöztetéséért.

Az előljárókról.

A köri elnökök és titkárok nagy és fáradságos közreműködésükért kaptak köszönetet és elismerést. Mert az egylet tulajdonképi fő munkáját, a szegények felkeresését, segélyezésre mélto állapotuk meghatározását, a szükséges anyagi hiányaik konstatálását, a kerületi szegények létszámának nyilvántartását, a segélyzések megállapitását, az utalványok kiosztását, a negyedévi elszámolások elkészitését ők végzik. De a kezökbe esik az a nagy feladat is, hogy a gyámoltalanok és szükölködők lelkére is hassanak, őket a hitben megerősitsék, munkára buzditsák, a tisztaságra, rendre, becsületességre és egymás megbecsülésére ösztönözzék.

Mivel ez a sok dolog mind meglehetősen terhes, sőt sokszor érdes és bántó, mikor a megelégedetlen és irigy szegény sértve és elhanyagolva képzeli magát, mert nem szabad elfelejteni, hogy maga a szegénység sokszor, sőt igen sokszor a *teljesen elhanyagolt lelki ürességben és pongyolában* is nyilatkozik, — bizony sok kellemetlenséggel és sok izetlenséggel is jár, aminek eltürésére nincs más vigasztalás és jutalom is, mint az, hogy a jó Isten ezt igy kivánja, és bőségesen meg is jutalmazza. Isten nevében tehát teszünk jót, és türünk méltatlanságot is, mert ez a felebaráti szeretet fő parancsából ered. De ez az Isten akarata is, mikor jelenti Jézus, hogy tagadjuk meg magunkat, és vegyük vállunkra a keresztet és kövessük őtet; másszóval türjünk és bocsássuk meg felebarátunknak az esetleges sértéseket, mert hisz nem tudják mit cselekesznek, és mert magunk is sokszor rászorulunk a jó Isten bocsánatára és embertársaink elnézésére.

Különös isteni áldásnak vesszük, hogy az egyleti tiszti kar még most is ugyanazon kezekben van, mint 7 évvel ezelőtt. Csak a temetőhegyi elnököt helyettesiti betegsége miatt *Nagy* Ivánné urhölgy. Őszinte köszönetet szavaztunk valamennyi elnöknek a kitartó, buzgó és lelkes munkálkodásért, melyet a mult nehéz évben tanusitottak. A jó Isten áldja meg őket.

A lisztről.

Nem hiába háborus időben élünk, de volt is elég küzdés és baj a szegények ellátására szolgáló anyagok megszerzésénél és előteremtésénél. A mindennapi kenyérért és lisztért kellett harcolnunk és valljuk meg mindjárt, majdnem hiábavaló, eredmény nélkül való harcot. Egy kissé több buzgóság és belátás, és egy kis méltányosság és jóakarat mindkét félen nevezetes könnyebbséget és biztosabb és hatásosabb lebonyolitást eredményezett volna. Igy a szegények örökösen panaszkodtak, hogy nekik az utalványokra sem adnak lisztet, a hatóság és az iparosok pedig, hogy a szegényeket nem lehet rendre szoktatni és kielégiteni. Pedig egy kis elnézéssel és jó szivvel sok kellemetlenségtől megszabadult volna mindkét rész.

Már maga az a tény, hogy a koldusokról és a heti szegényekről a törvény nem gondoskodott, és hogy a jólelkü adakozó is dilemmába került önmagával, mikor látta, hogy a lisztből ő is csak a maga és hozzátartozó személyek részére kapott utalványt, (és valljuk be őszintén, elég sovány mértékkel), tehát természetben nem gyakorolhatja az adakozást. A másik oldalon, a pénzadakozással sem jutott dülőre, mert ime pénzért sem kapott lisztet és kenyeret a szegény ember; még akkor sem, ha maga akarta volna lisztté váltani az adományozott pénzt, ami tudvalevőleg csak igen ritkán és nagy megerőltetéssel sikerül neki.

A lisztellátás és kenyérszerzés dolgában most meglehetős javulás állott be. A szegények ráfanyarodnak a hatósági liszt- és kenyérutalványos könyvecskékre, és maholnap rend lesz a szegénységben.

A fáról.

A másik nagy bajt képezte a fának és szállitásának óriási ára. Ő Eminenciája, bibornok-püspök Urunk 400 méter tüzifát utalt ki a veszprémi Szent Vince szegényeinek. És nem kaptunk fuvarosokat, akik a Bakonyból hazaszállitották volna. Minden méter fáért 15 koronát követeltek, ami kerek 6000 koronát tett ki. Amennyi pénze akkor nem is volt az egyletnek. De ha lett volna is, miből szereztünk volna a szegényeknek élelmiszert? A város adott el nyers rőzsefát, ez is csekély tüzi értéke mellett óriási pénzbe került volna; de száraz égő fa nélkül nem is tudták volna használni.

Az ajkai szénnel is akartunk próbálkozni, de erre nem vállalkoztak a szegények, mert tüzhelyeik és kályháik veszedelmes következmények nélkül nem birják ki a szénfütést; de még a mérgezési veszedelemnek is kiteszik a lakókat.

Mégis utolsó mentőeszköznek erre fanyalodtunk volna, ha a tél szigorusága emelkedett volna. Igy azonban a jó Isten segitett a szegényeken, amennyiben olyan enyhe telet küldött, amilyenre talán a legöregebb emberek sem emlékeznek Veszprémben.

Mivel pedig a szállitási mizériák, a fa rettenetes drágasága alig javul, arra kell törekedni, hogy mi is, itt, a Bakony közepében, a drága fatüzelésről leszokjunk és a közel szomszédságunkban található jó olcsó szénnel megbarátkozzunk. A szomszéd földesurak közül nem egy használja már az ajkai szenet, kályháiban és tüzhelyein is. Kis ügyességgel és kitanulással roppant költséget takarithatunk meg. Azért a mi szegényeinket is arra ösztönözzük, alakittassák át szénfütésre tüzelő helyeiket. Nem sokba kerül, és készüljenek rá, hogy adandó alkalommal, kemény télen igénybe vehessük az olcsó szenet és a jó meleg szobát, hogy a tartós parazsu kályha mellett ne kelljen többé dideregni.

Befejezésül még ennyit. Mi minden gyülésünket imádsággal kezdjük és imádsággal végezzük. Azt akarjuk vele kifejezni, hogy mindent Isten nevében végzünk. A szegényekről gondoskodunk, hogy ne kelljen éhezniök, fázniok és nyomorogniok. De a szegények lelke még előbbre való. A hit, remény és szeretet a lélek élete. Ez még a testi életnél is fontosabb. Tehát nagy fontosságu dolog szegényeink lelki megnyugtatása, felemelése, tisztitása és Istenbe való bizakodása. Legyen minden szegény jó keresztény hivő, ki a tunyaságot utálja, ki szivesen, erejéhez mérten dologra, munkára vállalkozik; mert nem szabad elfelejteni, hogy a nagy társadalmi adakozások és segitségek csak akkor használnak a szegény embereknek, mikor a valódi és igazi tehetetlen kapja a segitséget. Ez akkor jó tett a szó legnemesebb értelmében. De ha érdemetlen dologkerülő kerül a segélyzettek közé, akkor az adakozás bün, mert a renyhét és dologkerülőt fentartja és neveli, a társadalomnak kárára és veszedelmére. Szent Vince-egyletünk füzetének cikkét az egylet működéséről, szorosan és pontosan keresztülvisszük, mert tudjuk, hogy a jó Isten áldását nem tagadja meg tőlünk és segélyzetteinktől.

Befejezem szokott fohászunkkal: Áldd meg Jézus szegényeidet és azokat, kik velük jót tesznek, hogy mindenben neked szogálhassanak. Ámen.

Ádám Iván.

Megyegyülés.

Veszprémvármegye törvényhatósági bizottsága *Hunkár* Dénes főispán elnöklésével f. hó 13-án közgyülést tartott. A gyülés nem volt nagyon látogatott. Különösen a nagy és kisgazdák hiányoztak. Ez azonban érthető volt, hisz a már sürgető tavaszi munkára ez a pár napos idő nyujtotta a legelső kedvező alkalmat.

A főispán szivélyes szavakkal üdvözölte a közgyülést. A rettenetes világháboru huszadik hónapjában — ugymond — hős katonáink s vitéz szövetségeseink az ellenséget minden oldalon visszanyomták s igy teljes reménnyel nézhetünk a győzelem felé. Amidőn csapataink ily mérvben teljesitik hazavédő szent kötelességüket, nekünk is, itthon levőknek, hasonló odaadással, lelkességgel kell őket támogatnunk. Biztositsuk tehát mindenek előtt az itthon levőknek megélhetését s másodsorban teljes erővel arra törekedjünk, hogy egy talpalatnyi föld se maradjon vetetlen. Ily módon csapataink következő győzelmeit is biztosithatjuk s egyuttal keresztül huzzuk ellenfeleink számitását, hogy gazdasági vereséggel diadalmaskodnak felettünk.

Napirend előtt *Holitscher* Károly a törvényhatósági utak javitása érdekében interpellált. Nyilvánvalóvá teszi, hogy az utak a hadi állapotok következtében megkoptak, a közlekedés lebonyolitására alkalmatlanok. Tudja, hogy mai viszonyok között a helyreállitás nehézséget okoz s mégsem szabad a javitást tovább halasztani, mert hiszen teljesen meddő, hiába való a földek bevetésére való buzditás, ha a gazdák az utak járhatlansága miatt terményeiket betakaritani sem tudják. Az a politika, hogy minél kevesebbet költsünk, minél kevesebb kavicsot hordassunk az utakra, megboszulta magát. A hajdan kifogástalan megyei utak ma szinte járhatatlanok. Különösen sok és jogos kifogást lehet emelni a zirci járás utai ellen. Arra

kéri az alispánt, hogy szigoru utasitást adjon ki a megrongált utszakaszok kijavitására.

Dr. *Véghely* Kálmán nemcsak kötelességszerüleg, hanem szivesen ragad meg minden eszközt az utak rendbehozatalára. A hiányok miatt nem mentegetődzik, mert szándékos mulasztás nem történt. Már jóval a közgyülés napja előtt intézkedett, hogy műszaki közegek az utakat felülvizsgálják s a javitás módozataira nézve tervezetet mutassanak be. Sajnálja, hogy az 1916. évi költségvetés keretei nem engedik meg a nagyobb szabásu utjavitást, de ennek dacára is fölhasznál minden rendelkezésre álló eszközt. Uj utak létesitéséről tehát szó sem lehet, hisz ma harmincezer koronával kisebb utszakaszt lehet javitani, készíteni, mint háboru előtt nyolc-tizezer koronával. Majd a kereskedelemügyi miniszter előtt feltárja, hogy a vármegyének mily sok háborus terhe van s a törvényhatóság nevében kéri, hogy a kilátásba helyezett hetvenezer korona államsegélyt adja meg. Ismételten igéri, hogy az utjavitást mielőbb megkezdeti.

Dr. *Magyar* Károly a devecseri járás községi utszakaszainak javitását sürgeti. Ezek az utak oly rosszak, hogy a gazdák nem tudták a gabonát kellő időben vasutra szállitani. Emiatt elestek a kedvezményes eladástól s most — hibájukon kivül — négy koronával kevesebb árt kapnak métermázsánkint. Kérdezi az alispánt, hogyan lehetne a gazdákat ettől a károsodástól megmenteni? Az alispán fölvilágositása szerint ez nem tartozik a törvényhatóság hatáskörébe, hanem a sérelmet szenvedő gazdák ebben az ügyben kérvényt nyujtsanak be s azt a földmivelésügyi miniszterhez fölterjeszti.

Az alispáni jelentést, melyet mult számunkban mi is részletesen ismertettünk, majd a számonkérőszék jelentését a közgyülés felolvasottnak vette. A nagyobb mérvü katonabeszállásolások pótdíjainak fedezésére a közgyülés a f. évre 26 ezer korona pótadót szavazott meg. Igazságos határozat ez. Igy legalább némi részben azok a járások is részt vesznek a háborus terhekben, amelyek a katonabeszállásolástól mentek maradtak, mig viszont az enyingi s veszprémi járások községei a háboru elejétől kezdve érzik a tömeges elszállásolás gondját, sulyát.

A központi választmányba Iklódi *Szabó* János, *Schreiner* János és *Szüts* Zoltán volt tagokat ujra megválasztotta a közgyülés.

Elfogadta a közgyülés az országgyülési képviselőválasztások alkalmával felszámitható fuvardíjak uj szabályrendeletét s a kir. tanfelügyelőség részére a székház második emeletén bérbeadott helyiségekre vonatkozó előterjesztést is. A tárgysorozat nagyobb részét községi határozatok felülvizsgálása s törvényhatósági átiratok elintézése képezte s a törvényhatósági közgyülés ezekben az ügyekben is az állandó választmány javaslata szerint döntött. (+)

= **Ezüstgyürük.** A világtörténelmi események ama forgatagában, amelyek között élünk, az Országos Hadsegélyző Bizottság jelvényosztálya azt a feladatot szolgálja, hogy enyhitse a hadbavonultak hozzátartozóinak megélhetési gondját és könnyitsen sorsukon a jelenben és a jövőben. E sok ágazatu tevékenység egyik most megindult akciója a „Királyunk Imája" elnevezés alatt fordul a hazafias társadalom áldozatkészségéhez. Ezen elnevezéssel művészi kivitelü dombornyomásu ezüst gyürüket hozott forgalomba, megörökitve azt a megható képet, mely szeretett uralkodónkat imádkozás közben ábrázolja. E szép kivitelü és a történelmi évszámokkal ellátott gyürük örök emlékei maradnak a most duló népek csatáinak és felette alakalmasok arra, hogy azokat — mint a mai nagy időknek a jövőben egyre értékesebbé váló emlékét — mindnyájan megszerezzük és viseljük.

Olyan akció ez, mely az egyénnek legnemesebb és legtisztább emberi érzéseihez fordul: a hazaszeretet s a jótékonyság szellemehez; azokhoz a lelki érzésekhez, melyek a haditettek világhires dicsősége mellett a szeretet ezernyi áldozatkészségének legfenségesebb emlékeivel gazdagitják hazánk történetét.

Ebben az akcióban tehát bizalommal számithat a bizottság a magyar társadalom és közélet minden tagjának készséges támogatására.

A gyürük ára 2 korona és minden nagyságban kaphatók. A pénz előzetes beküldése mellett a gyürüket bérmentve küldi a Bizottság, testületek stb. utólagos elszámolásra is átvehetnek bármely mennyiséget.

Rendelésnél, vagy pénzküldésnél ügyelni kell a következő pontos cimre: Országos Hadsegélyző Bizottság Jelvényosztálya Budapest, Képviselőház.

Hazafias ünnepély.

Napfényes mosollyal ébredt a szabadság napja. A szép reggel ragyogása szivekbe szállt s babért frissitő emlékezésre buzditott mindeneket. Az ünneplő tömegek hiányoztak. Utcák hangulatát nem lelkesité felriadó éljenek s hazafias dalok egybeolvadó kórusa. Dalos érzések lobogását szeliditette lelkünk elfogódása, reménykedő várakozása a döntésre érő világesemények közepette. Közöttünk sirdogáló gyász megilletődésre hangol, szenvedések békés türése akaratunkat acélositja . . . s mégis az emlékezés szárnya lendülésre mozdult, a hála köteles érzése megujhodott s frissen illatozó érzésekre gyullasztott. Emlékezetünk a mult dicsőségén merengett, egész tudatos lelki valónk azonban a mai korszakos időnek jelenségein csüngött. S uj hajnalodást, uj napkeletet szemléltünk, melynek rózsás fénye a várva-várt szebb jövőnek kilátásait szépitette. S ez az uj reménység, ez az uj tavaszodás szemünk előtt kapcsolódik a nagy március eszményeivel, vágyaival, törekvéseivel.

Az idő tova szárnyalt. A haladó kor sok fölöslegest, hozta közibénk a haladásnak, fejlődésnek. S akik a jót s szükségeset megértették, azok a fölöslegest, a nemzeti életre, a nemzeti boldogulásra káros szellemi hatásokat közömbösitették, elvetették. Hogy nem haszontalanul, nem hiába, éppen az uj nemzeti fölbuzdulás, a mai napokban szépséggel tündöklő magyar erények csillogtatják. — S ezek a mai napok erősitik meg a nemzet hagyományait, a féltve őrzött tradiciónak igazságait s fölvérteznek minden igaz magyart a még folyton kisértő idegen szellem, nemzetközi gondolat s nemzetrontásra meginditott, kendőzött szabadelvüség hatása ellen.

Az idei március 15-ike leginkább az iskolák ünnepe, a magyar ifjuság ünneplő napja volt. Jól volt ez ekképen. Fogékony szivük elé tárult a mult megpróbált, féltő gonddal őrködő nemzeti erényeiben fogamzott jelen. Az iskola szentélyébe illő vezetők magyar lelkének világitása mellett meglátják, megismerik a jót, szépet, igazat. S ezt kamatozásra viszik széjjel a nemzeti s társadalmi életbe s fogékonnyá teszik a nagy tömeget, hogy ostorral verjen azokra, akik az összeforrasztásra indult nagy napok közepette is hamis apostolkodással szabados elveket, osztálygyülöletet hirdetnek. Lehetetlen, hogy e vérrel keresztelt uj korszak hatása tiszta, igaz, önzetlen magyar érzésre ne acélozza az ifjuságot. Magyar érzésre, amely áhitja a nemzet szebb jövőjét, a magyarságnak tudásban, kulturában, erkölcsben erősödő uj korszakát, de viszont undorral fordul el attól a bujkáló s ünnepi alkalmakkor is tolakodó idegen szellemtől, mely a nyugati, nagynak tartott nemzetek fényes zománca alatt feslett erkölcsöt, rideg, népeket pusztitó önzést takargatott. Vajha ez lenne minden hazafias nap ünneplésének eredménye, hatása!

Városunkban a főgimnázium s a kath. elemi fiuiskolák ünnepelték meg a szabadság napját. A főgimnázium ünnepélyére, mely a vármegyei székház nagytermében folyt le, az ifjuságon kivül lelkes közönség gyült egybe. A diszbeszédet *Tekeres* Lajos VIII. o. tanuló mondotta. Beszédének tartalma, előadása méltó volt az ünnepély hazafias jelentőségéhez. A főgimnázium énekkara remekelt. Összhang, szinezés, az előadás lendülete minden énekszámnak nagy hatást kölcsönzött s ezt a megértő hallgatóság hálás tapssal jutalmazta. *Jászai* Béla s *Fabó* Károly alkalmi költeményeket szavaltak s méltó jutalmuk volt a hallgatók váratlan tetszése. *Barkovits* Ernő, *Csomay* Kálmán, a *Politzer*-testvérek s *Schmerz* Imre hangulatos s pompás együttesben előadott indulót játszottak hegedün, *Bándy* György s *Hódos* Tibor pedig zongorakisérettel emelték az ünnepély sikerét. A szép ünnepséget az ifjuságiénekkar a magyar himnusz szárnyaló fohászával fejezte be.

A kath. elemi fiuiskolák osztályonkint ünnepeltek. Az ifjuság tábora lelkes, ünnepies hangulatu volt. Kedves, üde arcukon lelkük szüzi érzése nyiladozott s nemzetiszinü jelvényük hozzáillett megérzést sugárzó lelkükhöz. Hazafias ének és szavalatok közben a tanitók megismertették velük a nap jelentőségét s a mai háboruval kapcsolatban fejtegették a magyar ifjakra váró nagy kötelességeket. S a még itthon hagyott felnőttek szive is az ifjak felé fordult s velük érzett, ünnepelt komolyan, bensőleg, a haza szent ügyének jobb sorsában bizakodó lelküknek áhitatával. —*a.*

Használjunk hadisegély-bélyeget!

A helybeli áll. polgári fiuiskola tanulóinak kerti foglalkoztatása.

Üdvös dolog elvégzésére vállalkoztak a fenti iskola tanulói. Tudvalevő, hogy a háboru folytán nagyon is megfogyatkozott a munkások száma s igy különösen a tavaszi kerti munkák elvégzésére alig lehet munkásokat kapni.

E bajon segitendő, *Mitsky* Aladár, a helybeli áll. polgári iskola tanára, aki maga is nagy kertész, kartársai előtt azt az eszmét vetette föl, vajjon nem lehetne-e a polg. iskolai felsőbb III. és IV. osztály tanulóit a szabad délutánjukon kerti munkák elvégzésére felhasználni s igy a munkáshiányon némileg segiteni.

Mitský kartársam munkaterve az, hogy az önként jelentkező és szülői beleegyezést nyerő tanulók 8—10-es csoportokban oly kertekben lennének foglalkoztatandók, ahol szakszerü oktatást nyernek a kertészkedés minden ágában; ahol meg van a biztositék, a helyes felügyeletre nézve. Hetenkint három délutánon 3—4 órai foglalkozás, közben pihenővel volna a terv. A tanári testület tagjai időközönkint el-ellátogatnának az egyes kertekbe ellenőrzés végett. A tanulók munkájuknak csekély ellenértékül óránkint 10 fillért is kapnának.

Én a magam részéről a legnagyobb készséggel, sőt örömmel karoltam fel e derék eszmét s ennek megvalósitása végett buzditottam a tanulókat a jelentkezésre. Több ok inditott az eszme pártolására. Iskolánk tanulói helyiség hiánya miatt már második éve, hogy testgyakorlati oktatásban nem részesülnek s igy testi erejüknek, mozgalmasságuknak, ügyesedésüknek gondozása, fejlesztése egészen elmaradt. Testük ellustult, izmaik elpetyhüdtek, léhák lettek minden mozdulatukban. Már maga az a körülmény is elegendő ok, hogy a mérsékelt testi foglalkoztatást a tiszta, szabad levegőn örömmel köszöntsük. A másik szintén igen fontos ok az, hogy gyakorlati ismereteket sajátitanak el szakképzett egyénektől, amely ismeretek előbb-utóbb a tanulókra nézve értékesek lehetnek.

A konyhakerti vetemények ültetése, gondozása, a virágok ápolása, a gyümölcsfák tisztogatása stb. a növények, ültetvények iránti szeretetre, kiméletre birják a gyermeket s igy a kerti foglalkoztatásnak rendkivül nagy nevelő ereje lesz — pedig erre, különösen Veszprémben nagy szükség van. Más részt az sem tagadható, hogy e munkálkodás megóvja a tanulókat a kószálástól, az e közben elkövethető helytelenkedésektől, az utcai állongálásoktól.

Tudjuk azt is, hogy a munka sikeres elvégzése jó érzést, örömöt, élvezetet nyujt az illetőnek s igy a munka megkedveléséré, megszeretésére birja a tanulót. Erre is nagy szükség van a tanuló ifjuság életében.

Végül pedig hazafias cselekedet is a tanulók fent jelzett foglalkoztatása. Sok bajt okoz a mai háboru, — itt van a munkáshiány. Ha nem vetünk, nem ültetünk, nincs mit ennünk. A kerti munkát végző tanulók tehát a háboru egyik bajának enyhitéséhez nagyban hozzájárulnak s kiveszik részüket tehetségükhöz képest a háboru terheiből. Ezeknek a gondolatoknak magyarázásával igyekeztem a tanulók lelkére hatni s öröm volt látnom, mily készséggel jelentkeztek a tanulók a munkára. A jelentkezők száma 56. Már is négy kertben nyernek oktatást és foglalkoztatást s hiszem, ha a vállalkozás az érdekeltek tudomására jut, szivesen jelentkeznek többen is tanulóink oktatására és foglalkoztatására. Munkát az ifjuságnak a szabadban!

Gróff József, polg. isk. tanár.

A vármegyei munkabizottság folyó hó 13-án a vármegyei közgyűlés után ülést tartott, melyben a rendelkezésre álló 556 hadifoglyot arányosan kiosztotta oly községbeli kisgazdáknak, mely községekben ez ideig még hadifogoly munkások kiadva nem voltak. A minisztérium ezideig 6700 foglyot engedélyezett, de a tényleges szükségletek kielégitésére mindez nem elég, mért is a bizottság még négy ezer hadifogoly kiutalását kéri.

A vármegye részére a miniszter 200 lovat utalt ki. Ezeket a munkabizottság ugy osztotta szét, hogy minden járásra 40—40 lovat szánt. Akiknek lófogatra szükségük van, kérvényüket a járási főszolgabiróhoz nyujtsák be, aki azt véleménye kiséretében a törvényhatósági munkabizottsághoz átteszi. Miután sok kilátás nincs, hogy a kért négyezer hadifogoly-munkás meg is érkezik, különösen nagy gazdaságok jól teszik, ha munkásszükségleteiket inkább a katonai munkás-osztagok utján iparkodnak biztositani. Az erre vonatkozó tudnivalókat lapunk más helyén részletesen közöljük.

HIREK.

— **A D. K. E. jubileuma Veszprémben.** 25 évvel ezelőtt alakult meg *Széll* Kálmán vezérlete alatt és eszméjéből a „Dunántuli Közművelődési Egyesület", melyet ugyanaz az általánosan érzett közszükséglet teremtett meg, mint az ország többi nagy közművelődési egyesületeit. A nemzeti eszmének a Dunántul területén való terjesztését fáradhatatlan buzgalommal és áldozatokkal szolgálta ezen negyedszázad alatt a Dunántuli Közművelődési Egyesület és számos irányban jelentős eredményekre is tekinthet vissza, ha mindjárt azokat a nagy eszméket, miknek megvalósításából egy nagy kulturegyesületnek élete áll, mind megoldani nem is volt képes. A háboru egészen uj feladatoknak megoldását rója azokra a szervekre, melyek a közcélok szolgálatát végzik és éppen a jövő nagy feladatait fogják hirdetni a jubiláris diszülésen közéletünknek azon hatalmas vezéregyéniségei is, akik a kultura ezen ünnepét megjelenésükkel és felszólalásukkal bizonyára emlékezetessé fogják tenni. A Dunántuli Közművelődési Egyesület e háboru nevezetes napjaiban a nagygyülés helyéül Veszprém városát választotta. A diszgyülés május 21-én vasárnap fog lefolyni. A D. K. E. elnöksége *Hornig* Károly báró, bibornok, megyéspüspök ur Ő Emienciáját kérte fel, hogy mint fővédnök az ünnepély élére állani és a diszülés megnyitójának megtartását elvállalni méltóztassék. — Ő Eminenciája kész örömmel vállalkozott e feladatra és igy az ő fővédnöksége alatt fog lezajlani városunk minden körének bizonyára nagy érdeklődése mellett a D. K. E. első jubileumi ülése, melyen a szónoklás legjelesebb nagyjai: gróf *Apponyi* Albert, *Berzeviczy* Albert és *Rákosi* Jenő fognak a társadalomhoz szózatot intézni. A rendezőség élén dr. *Óvári* Ferenc orsz. képviselő, *Komjáthy* László polgármester és dr. *Fodor* Oszkár kir. tanácsos, a D. K. E. főtitkára állanak, kik az ünnepségről bárkinek részletes felvilágositást adnak.

— **A főgimnázium kertészcsapatai.** A háboru sok munkáskezet vont el a gazdasági élettől. Ennek pótlása végett alakultak meg a kegyesrendi főgimnáziumban a „kertészcsapatok", amelyek délutánonkint tanáraik vezetése alatt vállalkoznak az egyszerűbb kerti munkálatok, például ásás elvégzésére jutányos áron. Az elmult héten két délután dolgoztak mérsékelt díjazás mellett. A jövedelem egy részét a mi vitéz 31-es katonáink árváinak gyámolitására, egy részét pedig a kertészcsapatok fölszerelésére fordítják. Azok a kerttulajdonosok, kik igénybe akarják venni a kertészcsapatok munkásságát, jelentkezhetnek a főgimnázium igazgatóságánál.

— **Köszönet.** A *Veszprémi Hitelszövetkezet* 15 koronát juttatott a veszprémi Szépitő Egylet részére, melyért hálás köszönetet mond az Elnökség.

— **Kórházlátogatás.** Folyó hó 16-án déli előtt *Csaszny* Valér vezérőrnagy a veszprémi cs. és kir. tartalékkórházat látogatta meg *Pallaghy* Dezső veszprémi honvéd állomásparancsnok kiséretében. Több betegszobát szemlélt meg és távozásakor a legteljesebb megelégedését fejezte ki.

Folyó hó 17-én délelőtt *Csejdi* Gábor főtörzsorvos tartott szemlét a tartalékkórházban — *Weiner* Dávid ezredorvos kiséretében. A főtörzsorvost dr. *Zuber* György ezredorvos, kórházparancsnok fogadta. Előbb az ujonnan épült kórházat a jutasi uton szemlélték meg, amely a munkában már annyira előrehaladott, hogy a legközelebbi napokban már a betegek befogadására alkalmas lesz. Azután alaposan megszemlélte a főkórházat. A kórházparancsnok kalauzolása mellett végigjárta a betegszobákat, minden beteggel hosszasan elbeszélgetett. Azután megtekintette a kórház irodáit gyógyszertárát, konyháját, fürdőhelyiségét. A főtörzsorvos egy órahosszat időzött a kórházban és eltávozása alkalmából legteljesebb elismerését és megelégedését fejezte ki a kórházparancsnoknak a betegek ellátása, ápolása, valamint a tapasztalt rend, fegyelem és különösen a kórház minden egyes helyiségekben tapasztalt példás tisztaság fölött.

— **Adókivető bizottság.** A huszezresek hadiadóját kivető bizottság elnökévé a belügyminiszter dr. *Rédey* Gyula c. püspököt nevezte ki. A bizottság rendes tagjai a kincstár részéről: *Kránitz* Kálmán felsz. püspök, aki egyuttal h. elnök is, továbbá *Berger* József és *Töpler* Károly. Póttagok: *Fauszt* Elek, *Kelemen* Imre és *Tóth* Ede.

— **Szakfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vármegye területén levő iparostanonciskolák szakfelügyelőjévé *Boross* Rudolfot a győri állami ipari szakiskola igazgatóját bizta meg.

— **Köszönetnyilvánitás.** A Veszprémi Hitelszövetkezet igazgatósága a városi kórházból elbocsájtott szegény betegek segélyezésére, továbbá a tüdőbeteggondozó egyesület céljára 15—15 K-t adományozott. Az adományokért ezen az uton fejezi ki köszönetét a két intézet igazgatósága, illetve elnöksége.

— **Kitüntetések.** Király Ő Felsége elrendelte, hogy:

a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartása elismeréséül: Szecsey Sándor századosnak; az ellenség előtt teljesitett kitűnő szolgálatai elismeréséül adományozta:

az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján dr. Steinhercz Dezső tart. hadnagy gazdászati tisztnek. A hadseregparancsnokság adományozta az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásuk elismeréséül

az 1. osztályu ezüst vitézségi érmet az ellenség előtt elesett: Mohar Béla és Mayer Lajos tart. hadapródoknak, továbbá Török István és Tamási Ferenc honvédeknek, Kovács István, Czank Ferenc és Richter Vince szakaszvezetőknek, Győri Miklós őrvezetőnek, Csöndes Dénes és Buch István honvédeknek;

a *2. osztályu ezüst vitézségi érmet* Levoczky József tart. tizedesnek, Szivós György törzsőrmesternek, Tóth János és Stumpf Miklós szakaszvezetőknek, Maurer Gyula tart. szakaszvezetőnek, Dugonits Jakab és Levoczky József tart. tizedesnek, Bokor László hadnagynak, Varga György, Vasváry Gyula és Trestyán János őrmestereknek, Göttlicher Sándor és Bakos Ferenc tizedeseknek, Horváth István, Simon Ferenc és Winkler Alajos őrvezetőknek, Csaganer Vince és Tóth János honvédeknek, Nyilasi Péter tart. zászlósnak, Luksics János tart. hadnagynak, Gaál János tart. zászlósnak, Csirik Lajos, Miklea Vince és Janicsek Antal őrmestereknek, Szücs Ferenc és Vagunda Lőrinc szakaszvezetőknek, Madarász Géza, Horváth József, Wachsler Lipót, Megáll József, Nagy István és Gartner Hermann tizedeseknek.

— **A villanyteleprő.** A helybeli villamostelep átvétele mult szombaton az átvételi jegyzőkönyvek aláirásával befejeződött. A villamostelep tehát Veszprém városé s üzemvezetéséről a város által szervezett s választott igazgatóság gondoskodik. Az üzembérlő céggel még 1914-ben, amikor az átvételi tárgyalások kezdődtek, leltárfelvétellel állapitották meg az akkori vagyonállapotot. Azóta a gépeken, telepen rongálások történtek s ezekért most a cég kárpótlás czimén 27.500 koronát fizet a városnak. A város átvette a Rökk-cégtől az uj gépet s gondoskodik a tartalékgépek jó karba helyezéséről is. Este s éjjel egyelőre csak az egész éjjeli égők világitanak. Ezeket a jövő héten átvizsgálják s ahol hiányok vannak, pótolják. A nappali áram ügyében is tárgyalást kezd a város a motortulajdonosokkal. Ha annyi lóerő áramfogyasztást jegyeznek, hogy délutánonkint 2-től kezdve az üzemköltséget biztositják, akkor a nappali áramot meginditják. Arra is hajlandó a város, hogy abban az esetben, ha a motortulajdonosok egyidőben végzendő munkamennyiségre megegyeznek s a nappali áramot csak pl. a hét egy vagy két napjára igényelik, azt abban az időben meg is kapják. A nappali áram tehát az üzemköltség biztositásától függ. Jövő héten megkezdik a lámparudak javitását is.

— **A szikvizgyár közgyülése.** A veszprémi Szikvizgyár-részvénytársaság ez idei közgyülését f. hó 5-én tartotta *Kelemen* Imre elnök-igazgató vezetésével. A közgyülés a lapunkban is közzétett mérleget s felosztási tervezetet egyhangulag elfogadta. A tartalékalap már elérte az alapszabályokban megállapitott összeget, a közgyülés azonban kimondta, hogy a tartalékalap a következő évben is az eddigi arány szerint gyarapitandó. Hozzájárultlegyben ahoz az előterjesztéséhez is, hogy az igazgatóság a helybeli kórházak beteg katonái részére, amint eddig is, jövőre is ingyen szikvizet ajándékozhasson.

— **Az iskolák kárpáti napja.** A közokt. miniszter Magyarország iskoláinak igazgatóságaihoz rendeletet küldött, melyben elrendeli, hogy folyó évi május 1-én délelőtt 10 órakor az összes elemi és ismétlő népiskolákban és középiskolákban a Kárpátok nagy, a most duló világháboruban igazolást nyert jelentőségének méltatása érdekében a tanulóifjuság számára ünnepélyt tartsanak. Megengedi, hogy ez alkalommal közvetlenül az ünnepély után a tanuló ifjuság és a résztvevő közönség tettekben nyilvánuló áldozatkész hazaszeretetének kifejezhetésére a Kárpátoknak hazánk védelmében elpusztult falvai javára gyüjtés rendeztessék. A rendelet intézkedik, hogy az ünnepély műsorába a Himnuszt és Szózatot is foglalják be s az ünnepségre a hatóságokat és a közönséget hivják meg. A gyüjtést az elemi iskolákban a tanitó és iskolaszéki elnök, más intézetekben az igazgató elnökletével a bizottság végzi. A tanitás az ünnepség napján tiz óráig megtartandó.

— **Kérelem.** A kir. tanfelügyelőség felkéri az összes iskolaszéki elnök urakat, valamint a tanitói kart, hogy névre szóló leveleket ne küldjenek, hanem mindig a hivatal czimére intézzék a jelentéseket és megkereséseket.

— **Háborus kertészet.** Irtunk már a rabkertészetről. Mai számunkban közöljük a helybeli főgimnázium és áll. polgári iskola kerti munkatervezetét. Mindezekhez negyedik terv is járul. A város tervbe vette, hogy kibérli Vilonyán a bulgárok itt hagyott kertészetét. Ezt a szándékot közölték *Nagy* László őrnaggyal, a helybeli pótzászlóalj parancsnokságával, aki ebben a dologban is készséggel segit a városon. Kilátás van arra is, hogy a huszonnyolc hold földet a katonaság fogja átvenni s szakszerűleg munkáltatni. A termelt zöldségfélékből első sorban a tiszti s önkéntesi étkezdét, sőt egyáltalán a veszprémi katonai szükségletet látnák el, a fölösleget azonban kizárólag a veszprémi piacon értékesitenék. A veszprémiek csak örömmel fogadják, ha ez a hasznos terv valóra válik, sőt bizonyára melegen óhajtják is, hogy megvalósuljon.

— **Gyülés.** A Balatoni Szövetség 1916. évi április hó 2-án tartja közgyülését Budapesten. Tárgyak: 1. Megnyitó. 2. Jelentés a szövetség mult évi működéséről. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése a lefolyt év számadásairól és a szövetség vagyonáról. 4. Az évi költségvetés megállapitása. 5. Irásban, a közgyülés előtt 3 nappal (a szövetség irodájában) beadott inditványok tárgyalása. 6. Előadás a Balatoni élelmező Szövetkezet megalakitása tárgyában.

— **Oszlopok az Óvári-utcában.** Az Óvári-utca gyalogjáróját diszesen kiséri a csinos cementkerités. A póstaház előtt levő részen azonban néhány formás téglaoszlop emelkedik ki, amelyek már régen kivetették a cementköpenyeget s szabad utat tárnak az idő vasfogának. Minthogy pedig a vasfog mégis csak erősebb a téglánál s előbb-utóbb ezeket az oszlopokat összeomlasztja, emiatt is, de meg erős szépséghibájuk miatt is jó volna azokat a régi formáju cementruhába felöltöztetni. Ajánljuk az illetékesek figyelmébe.

— **Méhészeti és analfabéta tanfolyam.** *Kránitz* József a tanfelügyelőséghez berendelt tanító a veszprémi 31. honvéd gyalogezred lábadozó osztagánál minden héten három alkalommal az analfabétákat oktatja és hetenként egyszer méhészeti gyakorlati előadásokat tart a helybeli méhészeti egyesület méhtelepén.

— **Prospektust kérnek.** A hadügyminisztériumtól felszólítás érkezett a kir. tanfelügyelőségre, hogy a vármegye területén levő internátussal biró összes tanintézetek prospektusait terjessze fel. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a hadügyminisztérium a harctéren elesettek árvái részére az ilyen intézetekben alapitványt óhajt létesiteni.

— **A testnevelés és a honvédelem.** Az Országos Testnevelési Tanács több ülésen és vitaestélyen megállapitotta a testnevelés általános reformjait, amelyeken meglátszik már a nagy háboru nem egy tanulsága. Igy kimondták annak szükségességét, hogy az iskolai testi nevelés egész évi anyagába legyenek beleszőve azok a gyakorlati élet szempontjából szükséges és egészséges alapgyakorlatok, melyeknek elsajátitása a katonai szolgálat szempontjából is előnyös. A felnőttebb tanulók a céllövészetben, a tüzoltásra előkészitő gyakorlatokban, kerti, mezei, ipari munkákban első segély és életmentésben is képzendők. — A lányoknál a kerti, mezei, házi munkák, betegápolás és első segély azok a gyakorlati ügyességek, amelyekre a testgyakorlati oktatás kapcsán előkészithetők. Általában kivánatosnak jelzik, hogy az oktatásügyi és honvédelmi igazgatás a testi nevelés ügyében egymást támogatva egyetértően járjon el.

— **Tanitók özvegyeinek segélyezése.** A vármegye területén lakó elaggott nyugdíjas tanitók és ilyenek özvegyei, kik a régi nyugdíjtörvény alapján csak igen csekély nyugdíjat kapnak, a vallás- és közoktatásügyi miniszter utján rendkivüli segélyben részesülnek.

— **Mulató tanköteles gyermekek.** Csóton a farsangvégi napok alatt, dacára, hogy komoly időket élünk, mégis táncmulatságot tartottak, melyen mintegy 30 tanköteles gyermek résztvett és ott szeszes italt fogyasztott. A tanfelügyelőség a dologról tudomást szerezvén, sürgősen megkereste a pápai járás főszolgabiráját, hogy ugy a tanköteles gyermekek szüleit, mint az italmérő korcsmárost büntesse meg.

— **A hadifoglyok hivatalos lisztája.** A hadügyminisztérium március 11-én közre bocsátotta a hadifoglyokról szóló 1-ső számu betürendes hivatalos kiadványát, amelyben a hadifoglyok neve mellett csapattestüket, illetőségi helyüket és azt, hogy a foglyokat hova vitték tünteti fel. A névjegyzéket a hadügyminisztérium a Vöröskereszt Egyesület által küldött lajstromok alapján állitotta részben össze. A hadügyminisztérium első számu lisztája csak a hadifoglyok egy részét sorolja benne fel.

— **Betiltották a tankönyvek változtatását.** Tekintettel a háborus állapotokra és a nehéz megélhetési viszonyokra a vallás- és közoktatásügyi miniszter az összes állami intézetekre vonatkozólag akként rendelkezett, hogy a jövő tanévben a most használt tankönyveket változatlanul meg kell tartani.

— **Pápai hirek.** Pápa város tanácsa a főjegyzőt Budapestre küldte burgonyavásárlás ügyében. A közélelmezési bizottság ezt helyeslőleg tudomásul vette, valamint azt is, hogy a rendelés 10 vaggonra szól s a burgonya mázsája 16—17 korona lesz. A város egyik szomszédos gazdaságból napi 150 liter tejet szerzett. Ezt hatósági jeggyel mérik s első sorban orvosi rendeletre a betegek szükségletét elégitik ki. A piacon kevés volt a baromfi. A kinálat megnövelése céljából, a hatóság próbaképen, a baromfiak maximális árát felfüggesztette.

— **Érdekes tünet.** A vármegye egyik községének elöljárósága arra kérte a kir. tanfelügyelőséget, hogy a község kanászának két tanköteles fiát az iskolalátogatás kötelezettsége alól mentse fel, mert ellenkező esetben a kanász tisztségéről leköszön, amenyiben nincs elegendő őrző ereje. A község sertései ekként kivoltak téve annak az eshetőségnek, hogy nem élvezhetik a szép tavasz gyönyöreit. Ma pedig a sertés nagy kincs. A tanfelügyelőség határozott és pedig akként, hogy tekintettel a rendkivüli körülményekre, a gyermekek iskolalátogatásától eltekint. A döntésnek alapja az a beérkezett információ volt, hogy az egyik gyermek már hatodik éve jár iskolába és csak a harmadik osztályig jutott fel, a másik négy éve koptatja az iskola padjait s még csak az első osztályból se tudott kivergődni. Az eddigiek alapján előreláthatóan ugy sem várható, hogy a kis honpolgárok a választói jogosultságot biztositó végbizonyitványt megszerzik, a tanfelügyelőség tehát ugy döntött miként döntött.

— **A 18 évesek önkéntesi joga.** A hivatalos lap szerdai száma közli az 1898-ban született népfelkelésre kötelezett egyévi önkéntesi kedvezményre vonatkozó miniszteri rendeletet. Eszerint azok a népfölkelésre kötelezettek, akik a most folyó tanévben valamely gimnázium vagy reáliskola legalább hatodik osztályában, vagy középkereskedelmi iskolának legalább második osztályába, vagy valamely tanitóképző-intézetnek második osztályába járnak, feltétlenül részesitendők az önkéntesi kedvezményben. Azok, akik a polgári iskola VI. osztályát magán uton végezték, nem lehetnek önkéntesek.

— **Járvány.** A veszprémfaészi iskolát járványos betegségek miatt bezárták.

— **Katonai lóosztályozás.** Mult csütörtökön volt városunkban a lóosztályozás katonai célokra. Összeirásban nyilvántartottak 300 lovat. Ebből felmentett volt hatvankettő. Az osztályozó bizottság elé vezettek 200-at s ebből alkalmasnak találtak három lovat. Ez az eredmény is jelzi lóállományunk minőségét. A besorozott lovak átlagos ára 1300 korona.

— **A 18 évesekek összeirása.** A hivatalos lap keddi száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét. E rendelet szerint az 1898. évben született népfelkelésre kötelezettek sürgősen összeirandók. Ezenkivül elrendeli a miniszter az 1865. évben született és ennél fiatalabb, katonai szolgálatot nem teljesitő orvosok jelentkezését, ugyszintén az 1865. január 1-je és 1898. december 31-ike között született galiciai és bukovinai illetőségű és Magyarországon tartózkodók hadkötelezettségi viszonyának megállapitását. A honvédelmi miniszter rendelete szerint a 18 évesek és az előzetes szemlékről elmaradt népfölkelők bemutató szemléjét április 14. és május 3-ika között fogják megtartani. Ausztriában már meg van határozva a bevonulás határnapja is, — május 3-ika. Magyarországon a magyar állampolgároknak a tényleges szolgálatra való bevonulási időpontját később állapitják meg.

— **Lóosztályozás.** A veszprémi járásban e hó folyamán lóosztályozás lesz. A hivatalos eljárás sorrendje a következő: kezdődik f. hó 17-ikén Szentgálon, a herendi és városlődi körjegyzőségek bevonásával, 18-án Nagyvázsonyban, a mencshelyi és tótvázsonyi körjegyzőségek területét is ideszámitva, 19-én Várpalotán, az öskü jegyzőség területéről, 20-án ismét Várpalotán, az ősi és hajmáskéri körjegyzőségek megjelenésével, 21-én Berhidán, Peremarton és Papkeszi jegyzőségeivel együtt, 22-én Veszprémben, ahova a rátóti, vámosi, vörösberényi, almádi-i, szabadi-i és litéri körjegyzőségek községei jönnek össze.

— **A gyógyszer drágulása.** A belügyminiszter egy rendeletet közöl, amelyben „az elsőrendü élelmi- és iparcikkek árának rohamos emelkedésére" hivatkozva, megengedi a gyógyszerészeknek, hogy 1916. április 1-től fogva a gyógyszerek árához a gyógyszerészeti munkálatok díjának 20 százalékát hozzászámithassák. A gyógyszerész köteles a recepten ennek az áremelésnek az összegét külön is feltüntetni. Ez az áremelés ideiglenes jellegü.

— **Nincs spárgahiány.** Kereskedőinket és mindazokat, akik a spárgahiányt érzik, figyelmeztetjük a Pécsi Kereskedelmi- és iparbank R.-T. pécsi áruosztályának mai számunkban megjelent hirdetésére és ajánljuk a pécsi papirspárga és zsákzsineg beszerzését, mert a kenderfonalat teljesen pótolja s jó, erős és olcsó.

— **Kézi vetőgépek.** A földmivelésügyi miniszter valamennyi gazdasági egyesületnek leirt, mely szerint a háborus állapotok által előidézett nagymérvü ember- és igaerőhiány a tavaszi vetési munkákat oly nagy mértékben megnehezitette, hogy annak sikeres elvégzését csakis akkor remélhetjük, ha minden lehető módon és eszközzel törekszünk arra, hogy a vetési munkák körül felmerült nehézségeket lehetőleg elháritjuk. Ezen cél szolgálatában egyik alkalmas segédeszközül lenne felhasználható a kézi vetőgép, ha annak használata a gazdaközönség minél szélesebb rétegeiben elterjedne. Ilyen kézi vetőgépeket a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete darabonként 40 korona áron hozza forgalomba.

— **Hirdetmény.** A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete ezévi rendes közgyülését f. évi április hó 16-án d. e. 11 órakor tartja meg Budapesten, az intézet saját házában, V. Géza-utca 2. szám alatt. — Napirend: 1. Az évi üzleteredményről szóló igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés tárgyalása. 2. A zárszámadások felülvizsgálása és az évi mérleg megállapitása. 3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés. 4. A kilépés folytán megüresedett alelnöki és három igazgató-tagsági hely betöltése. 5. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és díjazásának megállapitása. 6. Esetleges egyéb inditványok. — Az alapszabályok 27. §-a szerint az adósok is tagjai lévén az intézetnek, magukat a közgyülésen, az alapszabályok 28.. §-a értelmében törvényhatóságonként választott meghatalmazottjaik által képviseltethetik, s záloglevélkölcsöneik együttes összegének minden 500.000 K-ja után egy-egy képviselőt választhatnak, azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből. — Felhivatnak ennélfogva Veszprémmegye területén lakó intézeti adósok, hogy amennyiben magukat a fent jelzett napon tartandó rendes közgyülésen képviseltetni óhajtják, az általuk összesen felvett 1,306.200 koronányi záloglevélkölcsön után 2 képviselő megválasztása céljából dr. *Kőszeghy* József veszprémi ügyvéd irodájában (Veszprémi Káptalan Alapitványi pénztárában) 1916. évi március 25-én d. e. 11 órakor tartandó *választó-gyülésen* megjelenni s részvételi jogosultságuk igazolására fizetési könyvüket magukkal hozni sziveskedjenek. — Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete. (Utánnyomás nem díjazfatik.)

Az iskolai kirándulások, a tanitás és nevelés szolgálatában.

Irta: **Berényi Ferenc.**

II.

Talán kissé merész a tervünk, mikor a vallástanitás körébe, kirándulást akarunk vonni? Pedig azonnal helyénvalónak látjuk ezt, amint megismerjük a vallástanitás célját. A vallástanitás célja, hogy az Istent megismerjük, imádjuk s neki szolgáljunk. Ez a legelső. S hol tanithatjuk meg erre a gyermekeket, hol véshetjük ezt örök időkre szivükbe? Talán az iskolában? Határozottan nem! Először is a gyermek ezt már a szülői háztól magával hozza, de az iskola fejlesztheti. Fejleszti is a természetben, ahol látja az Isten alkotásait, azok tökéletességeit, az azokról való gondoskodást. Ezek szemlélete, de különösen az ezekre való utalás, nemcsak a romlatlan gyermeki lélekben ébresztik fel az Isten imádását s a hozzá való nagy bizalmat, hanem még a romlott lélekben is félelmet és az igazságos biró létezésének tudatát keltik. Ime ez a vallási kirándulások egyik jelentősége. Természetesen nem jelenti ez azt, hogy a vallást nem kell tanitani, sőt ellenkezőleg, ez annak szükségességét jelenti, mert a pozitiv vallási igazságokkal is meg kell ismertetni a gyermekeket. Mégis a vallástan az a tantárgy, ahol legkevésbé alkalmazzuk a kirándulásokat, mint tanitási eszközt. De mondjuk meg őszintén, nincs is erre szükség. Hisz gyermekekkel van dolgunk, akiknek lelkébe még nem fészkelte be magát a kétely konkolya, akiknek szeme előtt mindig ott van a jó Atya, akik áhitattal tekintenek a felfeszitett Megváltóra! Nem kell itt magyarázat, bizonyitás! Itt csak, mint jó kertésznek ápolni kell a csemetéket. Éppen ezért, ezen tantárgy keretében nem is szükséges okvetlen kirándulást rendezni. Teljesen elhagyni azonban nem szabad! A jó tanitó talál is módot, hogy ezeket pótolja; mert ne felejtsük el, a vallási érzelmeket felébreszteni nemcsak a hittanóra van hivatva, hanem ugyanez a feladata az egész tanitásnak is. Éppen azért a többi tantárgyak körében, különösen pedig a természetrajzi kirándulások alkalmával, ne feledkezzünk meg erről, sőt mi több, ennek biztositsunk első helyet. Nagyon egyszerü ennek a módja. Akár a növényekről, akár

az állatokról beszéljünk, sohase feledkezzünk el arról, hogy a gyermekek figyelmét az isteni gondviselésre felhivjuk. A szembetünő példákat emeljük ki, állitsuk oda a gyermekek lelki szeme elé, hogy mélyen bevésődjenek a gyermeki szivbe. Ez a vallási kirándulások másik, s nem kevésbé figyelemre méltó jelentősége. Ez utóbbit kell inkább felkarolni, már csak azért is, mert ezáltal egyrészt érdemlegesebb munkát végzünk, másrészt időbeli megtakaritással is jár. Végeredményben tehát a vallástant is be kell vinni az iskolai kirándulások körébe, ha közvetlenül nem is, de legalább közvetve. Fontos szerepet kell tulajdonitanunk az iskolai kirándulásoknak a földrajz körében.

A termés érdekében.

A hivatalos lap vasárnapi száma rendeletet közölt, amely a Honvédelmi Gazdasági Tanács szervezésére, a *katonai szabadságolás* intézésére és a *kincstári lovak kölcsönzésére* vonatkozik.

A hadvezetőség a háboru kezdete óta teljes tudatában volt annak, hogy mind közgazdasági, mind katonai nézőpontokból megokolt, ha a nélkülözhető legénységet a hiányzó mezőgazdasági munkaerő lehető pótlásaképp a különböző gazdasági munkák elvégzésére szabadságolják, *községeknek, föld-, erdő- és szőlőbirtokosoknak, fatermelővállalatoknak* munkásosztagokban rendelkezésre bocsátják. Ennélfogva a mezőgazdasági érdekek megóvása érdekében létesült a

„Honvédelmi Gazdasági Tanács“,

három mezőgazdasági ügyosztállyal. Ezeknek feladata:

1. a hadiszolgáltatás, katonai rekvirálás, beszállásolás, lovak és járóművek szolgáltatása, hadicélra szükséges munkások kirendelése, térités és kártérités igényeknek, a mező- és erdőgazdasági üzemerővel, a mezőgazdasági termeléssel, valamint a különböző iparüzemekkel összefüggő összes katonaügyi igazgatási elvi kérdések és javaslatok megbirálása és végrehajtási módozatainak kijelölése, *a figyelemre méltó általános panaszok lehető megszüntetése* iránt való intézkedés előkészitése;

2. *a gazdasági szabadságolás*, a munkáscsoportok kirendelése és a fölmentések tekintetében fölmerülő elvi kérdések tisztázása;

3. a katonai munka-, *ló- és igaerő* rendelkezésre bocsátása.

Ezáltal lehetővé fog válni, hogy az összes intézkedések minden *bürokratikus eljárás mellőzésével*, a lehető leggyorsabban és legcélszerübben megtétessenek.

Tájékoztatás és miheztartás végett hangoztatja a rendelet, hogy *magánfelek* csakis a törvényhatósági gazdasági *munkabizottság* utján terjeszthetik elő kérelmüket és panaszukat. E panaszokat a bizottság a honvédelmi miniszterhez felterjeszteni tartozik.

A mezőgazdasági érdekeknek lehető legteljesebb mértékben való megóvása és a mezőgazdasági munkálatoknak idejében való elvégezhetése céljából *mind a közös hadseregbeli, mind a honvédlegénység*, amennyire a viszonyok megengedik, az 1916. év folyamán is a lehető legnagyobb számban fog szabadságoltatni. A gazdasági szabadságolásokat a következők szerint fogják végrehajtani:

A szabadságolás.

A szabadságolás célja:

1. Mező- és erdőgazdasági munkálatok. Tavaszi szántás-vetés, fakitermelés, cserzőkéregtermelés. 2. Szőlőmivelés. 3. Len- és kendertermelés. 4. Répatermelés. 5. Dohánytültetés. 6. Komlótermelés. 7. Szénakaszálás. 8. Aratás. 9. Cséplés. 10. Egyéb gazdasági munkák.

A szabadságolás sorrendje: a) A mező- és erdőgazdasággal foglalkozó katonák, elsősorban az *öndálló* mezőgazdák, illetőleg azoknak hozzátartozói, valamint a mező- és erdőgazdasági *munkások*. b) a szőlőbirtokosok, vincellérek, szőlőmivelő munkások és kádárok.

A szabadság időtartama: A szabadság a lehetőséghez képest hosszu tartamu lesz, legalább 3—5 hétre fog kiterjedni.

A szabadság kérelmezése: A szabadságot az illető katonának személyesen a kihalgatáson (rapporton) kell kérelmeznie. Igazoló okmányokat nem kell bemutatni. A szabadságot a póttest, kórház parancsnoka engedelmezi. A szabadság iránti *kérvények benyujtása melőzendő*. A honvédelmi minisztériumhoz a szabadság iránt benyujtott kérvényeket nem fogják figyelembe venni.

A szabadságolás végrehajtása.

1. A mögöttes országrészekben elhelyezett összes fegyvernemek póttesteinél, kórházaknál, intézeteknél és egyéb alakulásoknál *tényleges*, őrvagy segédszolgálatot teljesitő minden *nélkülözhető* katonát a lehető legnagyobb számban *3—5 hétre* szabadságolni fognak.

2. A felülvizsgált mező- és erdőgazdasági foglalkozást üző katonákat végleges elbocsátásukig, azok pedig, akiknek felülvizsgálása tervbe vétetett, *felülvizsgálásukig szabadságolják*.

3. A lábadozó katonák, figyelemmel az előreláthető felépülésre és a póttestnek való átadásukra, lehetően hosszu, legalább 3—5 heti szabadságot kapnak. A lehetőséghez képest több izben fognak szabadságoltatni. A lábadozó katonák csak abban az esetben kapnak szabadságot, — ha testileg a mező- és erdőgazdasági, illetően szőlőmivelő munka elvégzésére alkalmasak és ebbeli munkájuk által a hadiszolgálatra való alkalmasságuk visszanyerése nincsen veszedelmeztetve, vagy gazdaságokban felügyelet gyakorlására alkalmasak. — A beteg és kórházi ápolás alatt álló legénység szabadságot nem kaphat.

4. A *rokkant katonák végleges szabadságoltatása* elrendeltetett és csak azokat tartják vissza, akik ez iránt kérelmüket előterjesztették.

A harctéren levő legénységet, tekintettel a hadműveleti érdekre, nem fogják szabadságolni. Ellenben a hadtápkörletekben nélkülözhető legénységet, elsősorban önálló mezőgazdákat, a lehetőséghez képest 20 napra szabadságolni fogják.

A szabadságolt katonák ellenőrzése.

1. A szabadságolt katonák a községbe, illetőleg városba történt megérkezésük és elutazásuk alkalmával a községi elöljáróságnál, illetőleg városi hatóságnál jelentkezni tartroznak. 2. A jelentkezett katonák *előjegyzésbe* veendők. — Az előjegyzés a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak megküldendő. 3. A szabadságolt katonákat szabadságuk alatt ellenőrzik, hogy azt a munkát, melyre szabadságot kaptak tényleg végzik-e? Azok, akik munkájukat nem végzik, a községi elöljáróság, illetően városi hatóság által az illetékes póttestnek azonnal táviratilag intézkedni tartozik. A csendőrséget is utasitották, hogy a szabadságolt legénységet munkájában ellenőrizze.

Katonai munkásosztag kivezénylése.

A tavaszi és nyári gazdasági munka elvégzésére 20—20 katonából álló *munkásosztagokat* fognak alakitani. Ezek altiszt vezetése alatt községeknek, városoknak, föld- és szőlőbirtokosoknak, fatermelő erdőbirtokosoknak és vállalatoknak rendelkezésre bocsáttatnak.

Egy és ugyanannak a birtokosnak, községnek, illetőleg városnak nemcsak egy, hanem lehetőséghez és szükséghez képest egyidejüen több katonai munkásosztagot is ki fognak rendelni.

A község által igénybevett katonai munkásosztag, ha annak szüksége és célszerüsége fölmerül, egy és ugyanabban a községben több birtokos között föl is osztható. A kivezénylés idejének letelte után azonban az illető katonák póttestükhöz a munkásosztagban együttesen kötelesek visszatérni.

A községek, — illetőleg városok a katonai munkásosztagokat a saját, mint erkölcsi testületnek tulajdonában levő földek, valamint a katonai vagy népfölkelési tényleges szolgálatra bevonult, illetően hadbavonult mezőgazdák ingatlanainak megmivelésére igénybe vehetik, ha a szükséges munkaerő hiányzik.

A munkásosztag igénylésének módja: A katonai munkásosztag kivezénylése iránt való kérelmet az igényelt katonai munkásosztagok számának az időtartam — rendeltetési hely — és a vasuti állomás megjelölésével, *a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnál kell előterjeszteni.*

A kérvényben, vagy külön okmányban a folyamodónak ki kell jelentenie, hogy a katonai munkásosztag kivezénylésével járó kötelezettségeket magára vállalja. A kérelmeket a bizottságnak saját hatáskörében kell a birtok terjedelmének és *a tényleg fönnálló munkáshiány figyelembevételével* megbirálni.

Az előjegyzés alapján a gazdasági munkabizottság a honvédelmi minisztérium Mg/B osztályának táviratilag jelenti az igényelt munkaerő-szükségletet. A minisztérium is távirattal fogja értesiteni a törvényhatósági gazdasági munkabizottságot, hogy tud-e és mennyi munkásosztagot rendelkezésre bocsátani.

A gazdasági munkabizottság megkerülésével a minisztériumnál és bármely katonai hatóságnál előterjesztett kérelmet nem fogják figyelembe venni.

Az igényelt munkásosztagokat lehetően a rendeltetés helyéhez legközelebb fekvő állomásparancsnokság fogja kivezényelni.

Amennyiben a kivezényelt munkásosztagok a gazdasági munkát bármely okból el nem végezhették, a mezőgazdasági intézőbizottság igyekezzék a helyszinén esetleg rendelkezésre álló más osztagokkal, szükség esetén a m. kir. minisztérium 1916. évi 600/M. E. számu rendelete értelmében *igénybevett munkaerőkkel* a munkát elvégeztetni.

A kivezényeltek ellátása.

A katonai munkásosztagokanak és az azok mellé adott altisztekenek *elszállásolása és élelmezése* a munkásosztagot igénybe vevő község, (város), föld-, szőlő-, vagy erdőbirtokos föladata. — Az élelmezést a munkaadó a munkásosztagnak a póttest által eziránt utasitott altisztje által nyugta ellenében átadandó *élelmezési pénzért* tartozik teljesiteni. A munkásosztag tagjainak, valamint az azok mellé a munka végzése közben gzakorlandó felügyelet céljából kirendelt altisztnek, a munkaadó mindegyik munkanapért *a helyi szokásos napszámnak megfelelő díjazást* tartozik fizetni.

Az utazás költsége a munkaadót nem terheli.

A díjazást a járási főszolgabiró (városi hatóság) a mezőgazdasági intézőbizottsággal egyetértően és a helybeli szokásos napszám figyelembevételével, valamint a végzett munka arányában állapitja meg.

A katonai munkásosztagok foglalkoztatása: A kivezényelt katonai munkásosztag azok által foglalkoztatandók, akik a kivezénylést kérték, illetően a munkásosztagot megkapták. A katonai munkásosztag kivezénylésének az a célja, hogy elsősorban a *halaszthatatlan* mezőgazdasági munka elvégeztessék. Ha tehát valamelyik birtokoshoz kivezényelt katonai munkásosztag a sürgős gazdasági munkát elvégezte, az ne használtassék föl ugyanott másod-harmadrendű, — *később* is elvégezhető gazdasági munkára, hanem máshol legyen igénybevehető, elsősorban katonai, vagy népfelkelői szolgálatra bevonult, illetően hadbavonult birtokosoknál.

A szabadságoltak foglalkoztatása: Ha a szabadságolt mezőgazdák a legsürgősebb gazdasági munkát elvégezték és engedelmezett szabadságukból *ha csak 1 nap is rendelkezésre áll*, a mezőgazdasági intézőbizottság intézkedésére a kevésbbé sürgős, később is elvégezhető munka helyett másoknál, elsősorban a katonai és népfölkelői szolgálatra bevonult birtokosok gazdaságában a halasztást nem türő, gazdasági munkák végzésénél közreműködni, illetően a sürgős gazdasági munkákat elvégezni kötelesek. Amennyiben ezt nem teljesitenék, *azonnali behivásuk miatt* a községi elöljáróság (városi hatóság) által póttesteiknek táviratilag bejelentendők.

Az idegen földön végzett munkákért a m. kir. minisztérium 1916. évi 600/M. E. számu rendeletének 3. szakasza értelmében térités jár.

A fölmentettek igénybevétele: Mind a meghatározott, mind a bizonytalan időre katonai, illetően népfölkelő szolgálat alól *fölmentett* mezőgazdák, abban az esetben, ha kisebb terjedelmü birtokuk van és a sürgős mezőgazdasági munkát már elvégezték, a mezőgazdasági intézőbizottság intézkedésére a kevésbbé sürgős és később is elvégezhető munkák helyett más gazdaságokban, a katonai és népfölkelő szolgálatra bevonult, elsősorban hadbavonult birtokosok gazdaságában a lehetőséghez és szükséghez képest halasztást nem türő gazdasági munka végzésére igénybe vehetők.

Amennyiben az illető mezőgazdák a mezőgazdasági intézőbizottság intézkedésének eleget nem tennének, az emlitett kormányrendelet értelmében kiszabott büntetésen kivül felmentésüknek hatályon kivül helyezése miatt a községi elöljáróság (városi hatóság) által a járási tisztviselő utján a honvédelmi miniszterhez sürgős fölterjesztés teendő.

A fölmentett gazdák által idegen földön végzett munkákért szintén térités jár.

A katonai lovak kölcsönzése.

A katonai kincstári lovak sürgős mezőgazdasági munkálatra abban a mértékben fogják kölcsön adni, amennyire azt a hadrakelt sereg ké-

szenlétbe helyezése, a kiképző és egyéb tekintet megengedi.

A katonai kincstári lovak az okvetlenül szükséges időtartamra legfeljebb 4—4 hétre és csak annak fogják kölcsön adni, — ki a kikölcsönzött lovakat kifogástalan erőállapotban, jól el tudja tartani.

A lovak kölcsönzése iránt való kérelmet, az igényelt lovak számának, az időtartam, a rendeltetés helye és a vasuti állomás megjelölésével, a törvényhatósági, gazdasági munkabizottságnál kell előterjeszteni. A kérvényben, vagy külön okmányban a folyamodónak ki kell jelenteni, hogy a katonai lovak kölcsönzésével járó kötelezettségeket magára vállalja. A kérelmet a bizottság saját hatáskörében a birtok terjedelmének és a tényleg fennálló lóhiánynak, valamint annak figyelembevételével birálja el, vajjon az illető birtokos a lovakat kifogástalan erőállapotban jól el tudja-e tartani.

Az előjegyzések alapján a gazdasági munkabizottság a honvédelmi minisztérium Mg/C. osztályának táviratban jelenti be az igényelt lószükségletét.

A honvédelmi minisztérium távirati uton fogja értesiteni a gazdasági munkabizottságot, hogy mennyi lovat tud rendelkezésre bocsátani.

A gazdasági munkabizottság elkerülésével a minisztériumnál és bármely katonai hatóságnál előterjesztett kérelmet nem fogják figyelembe venni.

Az átvett lovakat legalább abban az erőállapotban kell megtartani és visszaadni, amelyben kiadták. Abban az esetben, ha a ló megbetegedéséért vagy elhullásáért a lovat igénybevevő birtokost lehet okozni, a térités kötelezettsége őt terheli. — A lovak, valamint az azok mellé adott legénység (2—2 lóhoz 1 ápoló, 20—30 ló után 1 altiszt) elhelyezéséről és élelmezéséről a lovakat igénybevevő birtokos, vállalat, illetően a község tartozik gondoskodni. A legénység és az altisztek élelmezésére jutó összeg az illető altiszt által a részére kiutalt étkezőpénzből a lovakat igénybevevő birtokosnak, vállalatnak, illetően a községnek nyugta ellenében kiszolgáltatandó. A lóápolók és altisztek a gazdasági munkában kötelesek résztvenni és ezért nekik a birtokos, vállalat, illetően a község minden munkanapért a járási tisztviselő által a helyi viszonynak megfelelőleg megállapitott térítést tartozik fizetni. A kiadottt lovakat lehetően kéthetenkint tisztek és katonai állatorvosok meg fogják vizsgálni.

E körrendelet kibocsátása alkalmából a honvédelmi miniszter annak a jogogos várakozásnak ad kifejezést, hogy mind a közigazgatási hatóságok, mind az összes gazdatársadalmi szervezetek a világháboru által előidézett rendkivüli körülményeknek megfelelő rendelkezések végrehajtásánál teljes egyetértésben és vállvetett erővel fognak közreműködni.

A háboru krónikája.

Március 12. Szász ezredek egészen csekély veszteséggel rohammal elfoglalták mintegy 1400 méter szélességben és körülbelül egy kilométer mélységben az erősen kiépitett francia állásokat azokban az erdőrészekben. amelyek a Reimstól 20 kilométernyire északnyugatra levő Ville au Boistól délnyugatra és délre terülnek el. 12 tiszt és 725 főnyi legénység sebesületlenül fogságba esett. A zsákmány 1 revolverágyu, 5 géppuska és 13 aknavető. A Maas nyugati partján a németek kitakarították a Bois des Corbeauxban és a Cumiéres erdőben azokat a fészkeket, amelyeket a franciák még tartottak. A Maas keleti partján igen élénk tüzérségi tevékenységre került a sor. — A Semeni alsó folyása mellett visszamaradt olasz csapatok tegnapelőtt keleti szárnyukat veszedelemben látván, néhány ágyulövés leadása után a legnagyobb sietséggel megkezdték a visszavonulást. — Az olasz tüzérség tegnap a tengermelléki harcvonalon ujra élénkebben tüzelt. A doberdói fensik szakaszán aknavető- és kézigránátharc is fejlődött ki. — Az orosz harctéren nincs nevezetesebb esemény.

Március 13. Neuvelletől északkeletre a németek sikerrel robbantottak aknákat és az aknatölcséreket megszálták. A Maastól nyugatra eső vidéken az ellenség sulyos veszteségével teljesen eredménytelen támadásokat intézett a németek ellen. A Maas-vidéki harc megkezdése óta a foglyok száma és a zsákmány mennyisége, amelyet a február 29-iki és a március 4-iki jelentésekben közöltek, ismét emelkedett és pedig sebesületlen foglyokban 430 tisztre és 26.042 főnyi legénységre, zsákmányban pedig 189 ágyura, amlyek között 41 nehézágyu van és 232 géppuskára. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs nevezetesebb esemény. — Tegnap délelőtt az ellenséges tüzérség élénk tüzelést kezdett a görci hidfő állásai, Görc déli része és a doberdói fensik ellen. A tüzelés éjjelen át is tartott. A karintiai harcvonalon is fokozott tevékenységet fejtett ki az olasz tüzérség.

Március 14. A nyugati harctéren mindkét fél tüzérségének tevékenysége a megfigyelésre kedvező viszonyok mellett a harcvonal nagy részén élénk volt. — Az olasz tüzérség fokozott tevékenysége az egész Isonzó-harcvonalra kiterjedt. Délután az ellenség egy támadását Selznél visszavertük. — A délkeleti harctéren a helyzet változatlan. — A besszarábiai harcvonalon és Dnyeszter mellett az oroszok előretöréseit visszautasitottuk.

Március 15. Az Isonzó-harcvonalon nagyobb harcok kezdenek kifejlődni. Tegnap óta az olaszok nagy haderővel támadnak. Mindenütt visszavertük őket. A tolmeini hidfőnél az ellenség tevékenysége élénkebb tüzelésre szoritkozott. A görci hidfőnél két támadást visszavertünk, ugyszintén visszavertünk egy a lucinico-i hidsánc ellen intézett támadást. San Martinónál a szegedi 46-ik gyalogezred hét rohamot véresen vert vissza. — A nyugati harctéren a helyzet nem változott. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs ujabb esemény. — A német birodalom és Portugália között beállott hadiállapot folytán a cs. és kir. *lisszaboni követ utasitást kapott, hogy a köztársaság kormányától kérje el utlevelét* és a követség személyzetével *hagyja el az országot.*

Március 16. Az olaszok támadása az Isonzó-harcvonalon tovább tart. Tegnap délután a Podgora-magaslaton elkeseredett harc folyt. Csapataink az olaszokat kézitusában verték vissza. Épp olyan eredménytelen maradt az ellenség éjjeli támadása is, amelyet több órai tüzérségi előkészités után a San Martinótól délnyugatra levő terület ellen intézett. E helység előtt több mint ezer ellenséges holttest hever. — A Maastól balra sziléziai csapatok harcvonalaikat a Bois de Corbeauxtól nyugatra lévő vidékről erőteljes lendülettel a Mort Homme magaslatra tolták előre. Az ellenség 25 tisztje és 1000 főnyi legénysége sebesületlenül került a németek fogságába. A franciák négyszer megismételt támadása semmiféle sikerrel sem járt, ellenben igen érzékeny veszteségeket szenvedtek. — A délkeleti és az orosz harctéren ujabb esemény nem volt.

Március 17. Az orosz harctéren a tüzérség tevékenysége mindkét részről fokozódott. — Az olaszok támadó tevékenysége az Isonzó-harcvonalon tegnap lanyhább volt. A Monte San Michele északi lejtőjén az ellenség egy támadását véresen visszavertük. — A tüzérségi harcok hevessége Flandriában, különösen a tengerpart közelében, szemlátomást fokozódott. A Champagneban a franciák erős, de hatástalan tüzérségi előkészités után minden eredmény nélkül támadtak.

Járványos betegségek ellen legjobb óvszer a

KRONDORFI

természetes savanyuviz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

IRODALOM.

* **A „Vasárnapi Ujság“** minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával“ együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félévre 2 korona 40 fillér.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhirü fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadlás nélküli műfogak speciális készitője.

Számtalan elismerő levél.

Tanitóknak kedvezmény.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. febr. 29-től 1916. márc. 13-ig. —

Születés.

Nagy Károly állami épitészeti hivatali kezelő és Netzer Gizella fia Gyula r. kath. — Bóta Mihály kőmivessegéd és Omrein Erzsébet leánya Mária Erzsébet r. kath. — Kopnyi József kocsis és Szakos Veronika fia János r. kath. — Götzenberger Lajos kalaposiparos és Németh Mária leánya Mária Klára r. kath. — Mányi Szabó Mihály uradalmi tehenesgazda és Oláh Mária fia József r. kath. — Sárzó Terézia napszámosnő fia István r. kath. — Kulcsár József államvasuti hivatalszolga és Dobos Karolina fia Ernő r. kath.

Halálozás.

Mykita Péter katona g. kath. 35 éves 1915. november 8-án hősi halált halt. — Dolecziál Ferenc katona r. kath. 46 éves 1915. december 14-én hősi halált halt. — Delencsér Jenő r. kath. 20 hónapos. — Pap István r. kath. 14 hónapos. — Kehringer Sarolta r. kath. 11 hónapos. — Kocsis József napszámos r. kath. 63 éves. — Fazekas Magdolna Margit r. kath. 3 hónapos. — Mányi Szabó József r. kath. 1 napos. — Urhegyi Klementin magánzó r. kath. 78 éves. — Mikulai Mária r. kath. 2 éves. — Hóhl János tanuló r. kath. 13 éves. — Dér Rozália r. kath. 6 éves. — Duda Ida r. kath. 2 éves. — Szántó József ref. 3 éves.

Házasság.

Hullár Mihály bérkocsissegéd r. kath. és Buda Teréz takaritónő. r. kath. — Valus János kőfaragósegéd r. kath. és Csomai Mária ref. — Varga Ferenc pásztor r. kath. és Borsó Lidia napszámosnő r. kath.

Papirzsineg

kenderfonalat, spárgát és kötelet **teljesen** pótol. **Jó, erős és olcsó.** Minden vastagságban azonnal szállitható **pécsi** raktárunkból. Kivánatra minták és árajánlat vágott **zsákzsinegről** is. :::

Fehér superior

csomagoló papir, legjobb minőségü, 40, 50 és 60 kg.-os 63×90,- 100 és 120 kilogrammos 90×126 nagyságban **pécsi** raktárunkból azonnal szállitható. **Előnyös árak.**

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság áruosztálya Pécsett. : :

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghiány miatt, ugy hogy gyáramban több izben üzemzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mély tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérni, hogy a szükséges dobozok készitése egyöntetü legyen, mert csak igy lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégiteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmulja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségü, elsőrendü minőségü nyersanyagot beszerezni és igy a háboru előtti kitünő minőségben

mindenütt kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND
vegyészeti gyára
Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészitő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen uj orgonák épitését a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakitását és hangolását jutányos árban számitom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készitek. ZONGORÁK javitását és hangolását ugy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközlök.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

füszer- és csemegekereskedő, ásványviz nagy raktára
VESZPRÉM.
Telefon: 55. — Sürgönycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli idényre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott füszerek, idei aratásu tea- : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemü hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. - Kávékban nagy : választék. :

Gőzkávépörkölde

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesáruk. : Prágai sonka. :

Alapittatott 1894-ben — Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készit a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghivók, eljegyzési és esketési tudósitások, számlák, cimkék, stb. stb., jutányos árakon számitva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint füzve vagy beköttve szállittatnak. Hivatalos levélpapirok és boritékok, okmányboritékok mindenféle alakban és szinben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tetszésszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségü fehér irodai, ugyszintén fogalmazópapirok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61

Veszprém, Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában. Kiadótulajdonos a Veszprém-Egyházmegyei Könyvnyomda.